

Sed hoc intelligit **Dost.** qñ ex grati
cā suspēsus est. extra de pur. ca. int̄ sol-
licitudines. Secus si ex leui causa puta
ppter ppli scandalū. uel infamiā solam
nec diu sterit otumax. **Idem Goff.** **A.**
Idem ī sū. li. 3. ti. 23. q. 81. **Ubi** 7 addit
fm **Dost.** **Idē** q. quicūq; est excoīcat⁹
etiā ab officio 7 bñficio est suspēsus.
ēx de appella. pastoralis. §. si. sed non
ouertit. **Itē** quicūq; suspēsus est ab offi-
cio. uidet suspēsus 7 a bñficio. ar. ēx
de cle. coniu. c. diuersis fallacijs. 7. c.
quod a te. s. nō ouertit. **Item** quicūq;
suspēsus ē a subdiaconali ordie. suspe-
sus itelligit a diaconali 7 sacerdotali.
sed nō ouertit. ar. ēx de cor. viti. c. si-
gnificauit. **Melius** facit. quia cui int̄-
dicunt̄ minora. intelligunt̄ int̄dicta 7
maiora. ēx de sen. exco. cū illozū. **Seq̄**
Et suspēsus a sacerdotalib; suspēsus
est a pontificalib; s non ouertit. quous
etiā suspēsus a collone ordinū simpli-
citer. suspēsus itelligat a collatiōe dia-
conij 7 p̄f byterij. **A** collatione tamē
subdiaconij 7 alioz inferioz ordinuz
nō uidet suspēsus. ut inuit̄ ēx d̄ tēpo.
oz. dilectus filius. in fi. 7. c. lras ad fi.
Alata iura nō uident̄ hoc pbare. **Idē**
c. dilectus nō declarat q. p simplicem
suspensionem ab ordinando intelliga-
tur solū inhibita collatio p̄f byteratus
7 diaconatus. **In. c.** aut̄ litteras fuit fa-
cta p̄ticularis suspensio ab his duob;
ordinib;. **Seq̄.** **Cui** int̄dicat̄ ingressus
eccleie int̄dicat̄ officū intra eccleiam nō
ēx. **Ergo** suspēsus ab officio suo p̄t
ecclesia int̄tate 7 diuinuz officū audi-
te. dum tamen caueat q. non officiet.
Secus dicerē si esset suspēsus simplt
a diuinis. quia tunc nec officiare posset
nec cum alijs audire. **Idē Dost.**

Suffurratio. **Qui**
tur suffurriones! **R.** scdm **Tho.**
scda scde. q. 74. **Sicut** dicit glo. super
Ro. p. Suffurriones dicunt̄ int̄ amicos
discordiam seminantes. **Detractores** q.
aliozū bona negāt uel minuunt. **Con-**
tumeliosi qui intendunt honore aucte-
re. **Et** d̄ his duob; s. detractio 7 s. otu-
melia. **A.** ubi de his etiā latius dicit.
Et id̄ qd̄ hic nō. ī sū. li. 3. ti. 23. q. 261. **B.**
Sed quod hoz est gūius! **R.** scdm
Tho. scda scde. q. 74. **Suffurratio** gra-
ui⁹ ē. **Idē** tanto aliqd̄ nocuentū gra-
uius est q̄. to bonū quod tollit̄ meus
est. **Melior** est aut̄ amicitia q̄. fama q̄
tollitur p̄ detractioē. quia fama ad h̄
maxime necessaria est. ut homo idone-
us habeatur ad amicitia. **Itē** amicitia
ē melior q̄. honoz. qui tollit̄ p̄ otume-
lia. sicut 7 amari est melius q̄. honora-
ti. fm p̄hm 8° ethicoz. **Unde** bñ dicit̄
Ecd. 6°. Amico fidei nulla est cōpatio
Et **Ecd. 5°.** Denotatio pessima sup̄ bi-
linguam. **Suffurratori** aut̄ ecliū inimi-
citas 7 cōtumelia. **A.** **Idem** in dicta
q. 261. **B.**

Tabellio est pub-
lica p̄so-
na habens officū scribēdi
instrumenta ad facienduz
fidem. **A.** **Hoc** dictum fuit glo. **Ray.**
ut in sū. li. 2. ti. 8. q. 4. **B.**
Ubi clerici exercere possint officū
tabellionatus. **R.** fm **Ray.** **Clerici** in
sacris ordinib; cōstituti est p̄nitus
interdictū officū tabellionatus. 7 si
illud habeant. ad dimittendū sunt cō-
pellēdi p̄ subtractionē bñficii appella-
tione postposita. ēx ne cle. ul̄ mo. sicut
Et idē credo si sūt in minorib; 7 hēant
sufficiētia bñficia. ar. ēx de postu. dicit̄

Sed ut addit Inno. si illi qui sūt in sa-
cris instrumenta officerent ante h̄is
indiceret valerēt. al nō. Et intelligit
fm Dosti. q̄ nō valerēt in secularibus
negocijs. ut docet Rica pdicti. c. sicut
sed in ecclesiasticis valerēt. **A.** Idem
in dicta. q. 4. **B.**

Utz episcopus possit in ecclesiasticis
constituere clericum tabellionez. R̄o
fm Ray. Potest per totam suam dio-
cesim. cui cura oīū est commissa. io. q. i.
regenda. xij. q. i. ep̄s. 7. c. precipimus
Et si fecerit poterit ille vocari ad scri-
bendū acta ecclesiastica fori. **A.** Ubi ta-
bellio nō habet. due honeste persone
subrogabunt. extra de pba. qm̄ cōtra
fallam. Et sic intellige q̄ clerici possūt
esse notarij pape. 5. q. i. quidā. Sed tñ
constitutus a papa poterit conficere in-
strumenta vbiq̄. Constitutus autē ab
ep̄o nō habet pr̄atem eī dioecesis illi
qui ip̄m constituit. ff. de iur. om. au. l. fi.

Sed tñ si simpliciter constitutus sit tabellio
maxie ab ep̄o qui haberet sup hoc pri-
legiū. p̄t etiā iste vbiq̄. **A.** Dosti.
post pdicta subdit. Sed 7 dicit p̄t q̄
ex q̄ quis simpliciter constitutus est tabel-
lio ab illo qui habet hanc pr̄atem. p̄t
vbiq̄ officere instrumenta sicut p̄sby-
ter semel ordinatus vbiq̄ celebrat. ut
in oca. q. 4. **B.** Et nō q̄ tabellio eccle-
siasticus nō debet officere instr̄m in se-
cularibus nec secularis in rebus pure
ecclesiasticis. quia horū conuersatio nō oīz
eē p̄mixta. 2. q. 7. laicos. unde notarij
clerici in cuius p̄cipū phibent eē scri-
ptores. eī ne cle. uel mo. in iām. §. ne
q̄q̄. **A.** Idē in dicta. q. 4. **B.**

Utz religiosi possint exercere offi-
ciū tabellionatus. R̄o fm Jo. an. super
c. ut officii. de heretic. l. i. §. qui sic dicit
Per hanc lram bñ p̄ q̄ tabellio factus

monachus nō p̄t exercere tabellionatus
officiū ī alijs q̄ d̄ h̄eticos. ut dictū ē s̄
h̄etic⁹ 2. §. i. 7. q̄ incipit. in examinatiōe.
Et h̄ id p̄ ī q̄dā ex̄ua. Bonifacij octa-
ui. de offi. or. i. de re. superioribz. circa
mediū. Et id p̄bat olim p̄ de re. eī ne
cle. uel mo. sicut. C. de sacrosanc. ecc.
l. an̄ p̄t. io. q. i. nouarū. C. de epi. 7. cle.
l. placet. Tñ sicut nō xv. in spe. veta in-
strumenta oplebit. s̄ noua nō assumet
ff. fami. herd. l. alienationes. 7 extra
de iudeis. iudei. cū filiis.

Tallia siue exactio. siue
collecta. siue que
sta. **U**tz oīi t̄pales possint ipo-
nere subditis suis siue exigere tallias.
R̄o fm Ray. Illa p̄t oīs ipone ul̄ exci-
gere. de q̄ conuerūt secū uel añcessori-
bus suis bona fide 7 sine vlla coactiōe
sicut solet fieri cā mansi uel ville qñ de
nouo cedere. q̄ dat aliqd uel p̄mittit
census ānuus 7 h̄mōi. Oīa ḡ h̄mōi
oī tñ nō sint pacta turpia uel d̄ deum
licite exigūt. Nā qlibet ī traditiōe rei
sue p̄t ipone legē quā vult. eī de ddi.
app. vey. i. 8. q. 2. eleutheri. Nā 7 sciē-
ti 7 volēti nō īfert dol⁹. C. de trāsac. c. 3.
donariōis. 7 pacta custodiri debēt. eī
de pac. antigon⁹. Quicqd ḡ subdit⁹ de
h̄mōi subtrahēt furtū facēt. verū tñ
si ī instr̄o positū ē idiffinite q̄ soluent
q̄stā ul̄ talliā. itelligo q̄ oīs oīz eā mo-
derate petē īspect d̄ditōibz. eī d̄ cessi.
cū apls. i. fi. io. q. 3. c. vld. Immo fm xv.
si dicat q̄ oīs possit ipone q̄stā ul̄ talli-
am fm bñ placitū suū. nihilomin⁹ mo-
deranda ē ad arbitriū boni viri. Si ḡ
oīs vltra pdicta exigat coacte p̄ se ul̄
p̄ suos directe uel indirecte tenet testi-
tuere. dis. i. 8. de eulogijs. i. q. 2. placuit
7. c. q̄ pio. Et dicit cogere indirecte.
quando negat subditis iusticiā. ul̄ nō

defendit eos ut sic aliqd extorqueat.
uel insinuari facit q̄ vult aliqd habē.
Secus esset si reciperet aliquid sponte
oblatū nulla fraude adhibita. **I**tē sec⁹
est de his qui mere sunt serui. quia res
eorū sunt dñi. **B**eccat tñ dñs si nimis
grauat eos. sed non tenet ad restituti-
onē. **A**. **H**oc dictū de seruis fuit **U**l.
qui etiam con. pdictis. quib⁹ etiā con.
Hostri. **T**ho. **E**t addit **T**ho. in epla ad
ducessam lotharingie. q̄ pncipes terra-
rū a deo sunt instituti. nō quidem ut
ppria luca querāt. sed ut eōdem utili-
tate mētē p̄sentent. **E**t iō instituti sūt
eis reddid⁹ ut ex illis viuentes a spolia-
tione absternerēt. **V**nde in **E**ccech. 45.
dicit. q̄ pncipi erit possessio in isrl. 7
nō depplabunt vltra p̄m meū pnci-
pes. **B**. **D**e materia dicte. q. vide s.
dñs. **S**. 2. **E**t ibi agit de casibus i q̄b⁹
dñs pot a subditū exigere vltra solutū
Quid de quibusdā dñis qui nihil
pcipiunt nisi tallias! **R**. fm **R**ay. **S**i
tallia est antiqua. 7 credit̄ pbabiliter
q̄ ex causa iusta imposita fuerit. potest
exigi. ita tamen q̄ ip̄e dñs impleat si qd
ex illa cā implere debeat. **S**i vero ē no-
ua 7 nescit iusta causa. nō debet exigē
7 si recepit debet restituere. 17. q. 6. si
res. **A**. **C**on. **U**l. ut i sū. eo. ti. q. 36. **B**
Qualiter sciri potest talliā ex iusta
causa fuisse ipositā! **R**. fm **X**. **N**ōt h̄
sciri uel per instrumēta inde confecta
uel si ita seruata ē a tēpore a quo non
extat memoria. quia tunc presumitur
iusta causa. ar. 12. dif. illa. nisi violēta
sit p̄sumptio in orrariū. sicut de p̄scri-
ptione dicitur s. p̄scriptio. **S**. 8. **A**
ibi p̄. 7 in. c. ep̄m. de p̄scrip. l. 6. q̄
p̄sumptio est regulariter p̄ allante cur-
sum tēporis cuius initij nō extat me-
moriam. **Q**uod verū est fm eundē **X**. 7 in

ss. eo. ti. q. 38. nisi violenta sit p̄sumptio
in orrarium. **B**

Quid de quibusdā qui allantes osue-
tudine accipiunt a subditis de mobi-
libus q̄quid volūt. 7 p̄cipue expoliāt
eos qn suspiciant illos velle trāire ad
aliū! **R**. scdm **X**. **T**ales dñi peccant 7
tenent ad restitutionē. ut tactū est in
S. 2. nisi q̄ si certum forsitan esset q̄ a
pncipio in cōcessione terre fuisset exp̄s
se impositum tale onus. tolerari posset
oū tñ vltra modū non grauāt eos nec
manētēs nec recedentes. **A**. 7 oū tñ
nō fuerit impositū p̄ malitiam ul' frau-
dem. fm eū. **X**. **E**t pdictis con. **U**l. 7
addit. **S**ed pbabile nō ē h̄mōi osue-
tudine nimis seruilē inducā esse de
volūtate subditoꝝ. s̄ p̄ coactionē 7 vi-
olentiā supioꝝ. **D**icit tñ idē **X**. q̄ in
hoc 7 sūb⁹ qui tolerant ab ecclia p̄ eo
q̄ aliq̄ ibi pot esse dubitatio diure aut
de facto. nō credo simplicit̄ eē de negā-
dam absolutionē. s̄ faciēda ē cū qdam
tñ dubitatione 7 p̄restatione sic. **A**b-
soluo te de hoc in q̄tū possū. sed timeo
uel credo q̄ nō sufficit tibi ad salutem
nisi aliter te habueris in hoc casu. ut i
sū. eo. ti. q. 39. **B**

Ut dñs possit v̄dere baliuis 7 h̄mōi
tallias 7 officia i subditos. **R**. fm
Tho. i qdā epla ad ducessam brabantie.
Apl̄s dicit sic. **M**ulta licēt s̄ nō oīa expe-
diūt. **C**ū aut baliuis 7 officialib⁹ vris
nihil omitteris nisi t̄palis officij p̄tā-
tem. nō video q̄re nō liceat vobis ven-
dere h̄mōi officia oū talib⁹ v̄datis d̄
q̄bus possit p̄sumi q̄ sint vtilēs ad h̄mōi
officia exercēda. 7 nō tāto precio
v̄dat̄ officia ut recuperare nō possint si-
ne ḡuamine subditoꝝ. **S**ed tñ talis v̄-
ditio oīo exp̄diēs nō v̄. p̄mo quia
frequēter cōtingit q̄ illi q̄ eēt magis

idonei ad huiusmodi officia sunt paupe
ut officium emere non possint. quoniam etiam si
tales diuites sint. tamen quia boni sunt non
ambiunt officia nec inhiant ad lucra.
Regē igitur ut plurimum illi officia emunt
qui sunt priores et subditos vestros oppri-
mentes. Unde magis expediens videtur ut
bonos et idoneos ad officia vestra eli-
gatis quos etiam iustos si necesse fuerit ad
suscipienda illa officia compellatis. quia
per eorum bonitatem et industriam magis accre-
scet vobis et subditis vestris quod de pre-
dicta officiorum venditione acquirere valeat.
Et hoc consilium dedit Moysi cognatus
suus. Prouide inquit de omni plebe viros
sapientes et timidos dei et qui oderint
auaritiam. et constitue eos tribunos et cen-
tiones. quoniam generos et decanos qui
iudicent populum omni tempore. **Idē** in superius. eo.
ti. q. 40. **Clare** est autem quod dicta officia re-
giminis vendi strictissime prohibentur
et statutum est quod non eligantur ambitione vel
preiudicio sibi vite. et talia assumpta
nihil debent per officium dare. Immo in
gesta debent iurare se per huiusmodi offi-
cium nihil dedisse vel postmodum nunquam
daturus se vel inpositam personam titu-
lacionis venditionis vel quocumque
alio velamento. Et ob hoc exceptis sala-
riis nihil penitus tam in administratione
positos quam post depositum officium per aliquod
prestitum beneficio tempore administrationis
quam seruitio meruerint accepturos. Et si
quis ausus fuerit prestita sacramenta ne-
gligere. non modo aduersus accipientem.
sed etiam aduersus eantem accusandi cun-
ctis tanquam crimine publicum concedit fa-
cultas. quod duplici pena eum qui cuius
fuerit modis omnibus feriendo. **C. ad. l.**
iulian. repe. l. si. B
Utrum liceat omnino recipere mutuum a tali
bus officiatis. ita quod satisfaciatur sibi de

officio. **Re. fm. Tho. i. predicta epistola. Ad**
hoc videtur dicendum. quod si pacto mutuum
datur ut officium recipiant absque dubio pa-
ctum est usurarium. quia per mutuum accipiunt
officium potestatem. Unde in hoc datur eis occa-
sione peccandi. Et ipsi etiam tenent te-
signare officio taliter acquisito. Si tamen
officium gratis dederitis. et postmodum
mutuum receperitis ab eis quod de officio re-
cipere possent hoc absque omni peccato posset
fieri. **A. 38 i. superius. eo. ti. q. 41. B**
Utrum persone ecclesiastice debeant persol-
uere exactiones vel tallias. **Re. nullo modo**
nec licet laicis exigere ab eis etiam ratione
possessionum suarum. domorum. aut prediorum
et de immo. ec. quia nonnulli. lib. 6. **A**
nisi predicta fuissent per prius predictis exa-
ctionibus subiecta. tunc enim transeunt
cum onere suo. ut scilicet emittas ecclesie. **S.**
9. Sed posito quod quis verus dominus est. et
quod nihil penitus percipit quod vix credibile
est. quoniam ad minus a subditis recipiat iu-
sticias. et sequatur eum in exercitu in bello
iusto. Si tamen ita verum sit quod nihil
percipit. credo saluo meliori iudicio di-
cit Ray. quod debent aliquid in se statuere
quod datur sibi in signum subiectionis. ne al-
iutiliter videatur esse penes eum dominus rei sue
ar. optimus ad h. i. q. 2. eleutherius.
7. i. q. 3. si quis obiecerit. Si autem du-
biter quid aut quantum illud debeat esse
credo quod debet observare quod in vicinis
villis vel castris vel prouinciis observa-
tur. ita tamen quod illa villa non grauetur. Vel
si diuerse sint consuetudines ea que min-
us soluit eligatur. extra de consue. cum olim
in si. et de censu. ex pre. in fi. 7. c. super
eo. Et hoc totum intelligo. nisi ipse vel ali-
quis de antecessoribus suis vendiderit vel
donauerit eis illud quod in subiectione
signum consuevit percipere. tunc enim non potest
aliquid petere. **Con. VI. 7. Posti. Et addit**

Doftri. q. 15. vera sunt. nisi 3. omnia prescrip-
sissent libertate. ut in su. eo. ti. q. 37. **B**
Ad ma; talliaz pot opetere s. pedagiu

Temperantia.

Vide s. sobrietas. 7 etiam sup
ebrietas.

Testamentu p

Quoniam. Quis pot facere testame-
tu? **R.** fm Goff. Quilibz pot facere q
no phibet. **P**rohibet aut pmo filiis fa-
milias. nisi de peculio castris uel qsi.
ex te sepul. lic. li. 6. **N**ec pot relinqre
aliquid p aia sua sine pris assensu. **B**z bn
pot eligē sepultura si sup pubtatē sit.
ut hr s. sepultura 2. §. 3. **A.** Doc etiā
or i ocō. c. 13. **B** Itē phibet ipubes.
Itē seru. **Itē** furiosus nō hns luciduz
infuallū. **Itē** pdigus cui ē admistratō
bonoz infidicta. **Itē** mutus q nihil lo-
qitur. **S**urdus q oīno nihil audit. ut i
In sti. gb. nō ē p. fa. testa. p. torū. **A.** Et
ibi p q testm nō vitiat si infidictū ad-
ministratiōis bonoz uel sup pdcē infir-
mitates p^o eius ofectionē aduenerint
7 q si surdi 7 muti fuerit lratī. pnt te-
stari. ut ibidē in. §. sepe. **B.** Cec^o aut
pot cū solēnitare q hr. C. q. po. fa. testa.
l. hac ofultissima. **A.** Et ibi reqrāt q
hnt sup hō cōsulere. **B.** Itē 7 illi q pro-
pzijs renūciauerūt 7 nihil hnt. ut igres
si monasteria. in Auten. de mona. §. il-
lud. C. de sacrosanc. ecc. Auten. igressi
19. q. 3. ga igrediētibz. **S**ed si qs filios
hns monasteriū ingrediat nullo addi-
to testamto pmitter ei diuidē cū filiis
7 inf eos pncipare. ut in Auten. d. san.
epi. §. si q mulier. 18. q. 3. si q mulier. **A.**
Ibi or q si hns liberos ingrediat religi-
onē an qz de rebz suis inf eos disponat
liceat ei p^o ea inf eos diuidē legitia nul

la diminuta. 7 qd eis nō vederit mona-
sterio opetere. **S**ed si oēm su bam inter
filios diuidē uoluerit propa sua psona
filijs cōnumerata vnā sibi ptē oibus
mōis retineat. qz rebeat iuri monaste-
rij opetē. **S**i vō in monasterio moziat
anteqz inf filios legitios diuidat. legi-
mā ptē sibi pncipiat. **R**eliqz vō sube ps
monasterio opetat. **B.** pot etiā facē
testm qncūqz an p fessionē. cū ad scēn
reueri possit. ex de regu. statum. **A.**
Idē in su. li. 2. tit. 5. q. 101. fm Doftri. **B.**
Utz aut chcus possit facē testm. hēs s
clericus. 4. §. 2. **D**eternite qz si nō re-
nūciauerūt propzijs. nec se alicui eccle-
sie tradiderunt vitā mutādo. testati
pnt. al. nō. 19. q. 3. §. ecōtra paul. **A.**
Idē in su. eo. ti. q. 102. fm Doftri. **B.**
Itē testamēta publicoz vsurarioz sūt
irrita ipō iure. ex de usuz. q. 1. li. 6. **A.**
Ubi p q hēs vtz nisi pus fecit cauti-
onē seu satisfactiōē fm formā ibi tra-
ditam. **B.**

Utz religiosus i epm p motus pos-
sit testamētu facē. **R.** fm Tho. l. cōda
se de. q. 185. **N**ullo mō pot. ga sola vil-
pēlatio vtz ecclasticaz ei dmittit. que
morte finit ex q testm incipit valere.
Si tñ ex concessiōe pape testm faciat
nō intelligit d. propo testm facē. s. apli-
ca auctoritate intelligit ampliatā ptāf
sue dispēlatiōis. ut possit valere post
mortē. **A.** Idē in su. eo. ti. q. 103. **B.**

Quid si qs alique testari phibuerit
R. Ab eius erit hēditate repellē. ut
C. si qs ali. testa. prohib. l. 2.

Quot testes o; q sint in testamēto
R. Regulariter fm leges septē testes
requiruntur. in In sti. eo. §. si. 7. C. eo.
l. hac consultiissima. **D**oc tamen fallit.
quia quandoqz valet sine teste. ut si
miles in bello scibat 7 moziatur.

C. de mili. testa. l. milites. **A** . Ibi p3 q3 h locū h3 i testō ofecto tpe q̄ in militia morit̄ vulnerat̄. siue scripserit in dyppo. siue in terra. siue vbiq; **B** . Q̄q; sufficit vnus ut si fiat corā; impatore. C. eo. l. oīu; . **A** . Et ibi p3 q3 iste testē ē ipe īpator cū fuerit supplicatū p̄stituēdo heredē aliquā certā p̄sonā. **B** . Q̄q; duo ut int̄ filios. C. eo. l. hac ōsultissima. §. ex īpfecto. Vt si i territorio. **A** . i. nō i militia tēpore q̄ morit̄. **B** . testē milites. ff. d. mili. testa. l. luitus. Silt etiā i his q̄ sūt ad pias cās. ex eo. cū. eses. 7. c. relatum. Q̄q; tres ul̄ q̄tuor ut ex sp̄ali p̄uilegio. C. eo. l. si nō sp̄ali. 7. l. si vn̄. **A** . Et his legib; p3 q3 istud p̄uilegiū non magis arat̄ ad hūc numerū triū uel q̄tuor. q̄ ad aliū. **B** . Q̄q; q̄q; v3 in testamēto rustici. C. eo. l. si. **A** . Ibi p3 q3 h obrinet q̄n testm̄ sit i loco vbi septē testes hēri non p̄nt. **B** . Q̄q; etiā ōcto regrūt. ut q̄n testator vult testari i scriptis. 7. nescit lras. ut i dicta l. hac ōsultissima. Aduertendū q3 p̄dicta solēntas testū abrogata v̄t p̄ius canonicum ac etiā dīn3 p̄ qd̄ duo uel tres fidedigni testes sufficere vidētur fm̄ h. Posti. 7. glo. Ray. ut in sū. eo. ti. q. 104. Et de h̄ latius dicit̄ ē s̄. ecclesia p̄. §. 5. in additiōe. **B**

Quid si testator non vult q3 testes sciāt tenorē testamēti sui? **R** . P̄ōt facere testamētū qd̄ d̄ i scriptis. i. q3 ipe p̄mo testm̄ d̄scribat. uel etiā scribi faciat. 7. postea chartā clausā; rep̄nter testib; dicēs. Hoc ē testm̄ meū. rogo q3 sigillē 7. subscribatis vos. C. eo. l. hac ōsultissima. S3 t̄n3 hūc modū facē testamētū nō ē tutū. q̄ multas obfuitias req̄rit q̄ frequent̄ cū nō seruēt̄ o3 q3 nō valeat testm̄. meli⁹ est q3 fiat sine

scriptis. s. q̄n scribit̄ p̄ notariū tm̄. **B** . **Q**uibus vobis debeat fieri testm̄? **R** . Nō refert si dicat. Petrū heredē isti tuo vel volūtātē meā eius dispōni cōmitto. q̄ nō v̄t decedere ītestatus. ex eo. cū tibi. Nec curādū ē de verb̄ testatoris. dīmō sint talia p̄ q̄ de volūtate ofter. C. eo. l. si. **A** . Ibi in sū. eo. ti. q. 106. fm̄ Posti. q̄ etiā dicit q3 ob hūc cāz error noīs nō nocet. ut ibi. **B**

Ut in 2. testō oporteat fieri mētiōe de p̄. **R** . ut nō. i8. ois. qm̄. **A** . in glo. **B** . dicendū q3 nō o3 nisi i duob; casib; . Vnus si factū sit testamētū; int̄ liberos. C. eo. l. hac ōsultissima. §. ex īpfecto. 7. Auten. ibi posita. h̄c int̄ liberos. Ali⁹ si testator ipe legē sibi īposuit. puta si in pozī testō dicit. si fecero aliud testamētū nō valeat. uel nō valeat nisi dixerō p̄ n̄ zc. tūc. n. facien do secundū. o3 q3 faciat mētiōe de p̄. ut. ff. de le. 3. l. si qs. in p̄n. **A** . Idē i sū. eo. ti. q. 108. **B** . Q3 si qs. velit cassate testm̄ p̄mū 7. nō facē secundū. non p̄ōt nisi iam post conditū p̄mū sit lapsus decēniū. 7. corā trib; testib; dixerit nolle valere p̄mū. **A** . Idē etiā si h̄ dixerit int̄ acta. ut i. l. q̄ seq̄. **B** . C. eo. l. sancim⁹. **A** . De hac solēntate dicendū sicut dcm̄ est s̄. i. §. Quot testes. **B**

Qualiter confirmet̄ testm̄? **R** . Per mortē testatoris. ut habet̄ Heb. 9. S3 ante mortem q̄q; mutari. potest etiā; si pacto cōuenit ne mutet̄. C. d. pac. l. pactū qd̄ totali. **A** . Idem in sū. eo. ti. q. 109. **B**

Testamētū 2. **Q**uātū ad īstitutioē; heredis 7. substitutionē. In testamēto tenet̄ q̄libet instituire sibi hēdem aliquem ul̄

aliquod collegiū. 7 h^o mōi. Sine iſtituti-
one heredis non eēt factum teſtm̄. ut
C. eo. l. i. u. b. e. m. §. q. si nō fuerit. Et si
qdē teſtator hēat deſcēdentes uel aſcē-
dētes. illos tenet heredes inſtituē sal-
tem in eoꝝ legitima. C. de ioffi. teſta.
Autem. nouiſſima. de qua hēs ē. legiti-
ma. **A.** **U**bi ſolū dicitur de legitima deſcen-
dētū. Legitima dō aſcēdētū cū nō ſit
inouata ut q̄ta ps. ut i Inſti. d. ioffi.
teſta. §. ſi. **N**ā 7 i p̄i poſſūt agē d teſtm̄
filioꝝ. ut p̄ eo. t. i. p̄n. 7 b̄ niſi teſtator
aliquo ocis deſcēdētū ſeu aſcēdētū
i teſto reliq̄rit. tūc. n. nō rūpit teſtm̄ ſ
ſuppletur qd minus fuerit legitima. C. d
inoffi. teſta. l. oī mō. cū ſequentibꝫ. 7
ſic nō tenet teſtator eos p̄aſe iſtituere
B. **Q** ſi nec deſcēdentes nec aſcēden-
tes hēat tūc ſm leges pōt iſtituere ali-
os q̄ ſcūqꝫ. **A.** **S**i tñ iſtitueret iſtames
aut turpes pſonas. tūc frēs uel ſozozes
p̄nt rūpe teſtm̄. 7 ſibi totā accipere hē-
reditatē. C. de inoffi. teſta. l. frēs. 7 in
Inſti. de ioffi. teſta. §. ſozoz. **B.** **T**ñ ut
ait Tho. in qdā qōne d q̄libet. ſi p̄p̄q
indigerēt illa hereditate idigētia ma-
niſteſta. tūc tenet eis hēditatē dimitte
niſi eēnt mali 7 h^o mōi bonis idigni.
Et dico tenet ex debito honoris penta-
lis. q̄a cū p̄cipitur honozare p̄rem 7
matrē. p̄cipitur etiā honozare pentelā
i his que ad pentelā p̄tinēt. Si autēz
nō idigerēt māiſteſte. pōt libere i alios
reſtūdere dicēte ſaluatoꝝ. **Da** paup̄ibꝫ
7 ſeq̄te me. **A.** **I**d i ſū. lib. 2. t. i. §. q.
98. ubi 7 additur. **Sec** tñ ē in q̄buſdā
terrīs d iure d ſuetudinali. **In** q̄buſdā
n. terrīs teſtator pōt ex iure patrie cui-
cūqꝫ uult rē ſuā care uel vēdere. Ali-
cubi ſuccedit vnus. s. p̄mogenit^o. Ali-
cubi ultimo genit^o. Alicubi oēs p̄ di-
uiſionē. **I**gitur ſi cōſuetudo q̄ iuri eq-

ualet oat alicui licētiā liberā aut alte-
ri dferēdi uel totā uel ptē hēditaris.
nō p̄iudicat alicui faciēdo qd p̄teſt d
iure. **N**ō tñ d ſuetudines i rōnabiles
etiam circa hoc rep̄bati. **U**n̄ Inno. 4°.
ſcribēs ad quosdā e p̄os theutonie rep̄-
bat d ſuetudinē uel ſtatutū ſuper b̄. q̄
nullus poſſit i vltima volūtate legare
eccl̄ijs uel alijs p̄ijs locis aut q̄buſcūqꝫ
pſonis pl^o q̄ q̄nqꝫ ſolidos vſualis mo-
nete. 7 p̄cipit h^o mōi ſtatuta denūciari
penitus nō tenere. **B.**

Quid teſtator pōt ſubſtituē aliuꝫ
heredē q̄ debeat ſuccedē p̄mo heredi?
R. **S**i teſtator hēat filios i pubēs pōt
eis ſubſtituere q̄ ſcūqꝫ uelit. qui ſuce-
dent eis ſi nō uenerint ad pub̄tatem.
ut. C. de impu. 7 alijs ſubſti. l. ſi teſto
A. **E**t ibi p̄ q̄ talis ſubſtitut^o uicitur
direct^o heres. 7 ſic totā caput hēditatē
ſine aliq̄ d̄nūtūōe. **B.** **S**i dō uenerit
ad pub̄tatē. pōt eis ſubſtituē ſi moriāc
ſine liberis. **A.** **I**dem etiā ſi moriāc
cū liberis. C. de i pu. 7 alijs ſubſti. l. he-
res. 7. l. ſe. **D**ebet tñ ſaluā eē eius legi-
tima. ut ſeq̄tur. **B.** **E**t itelligitur ſub-
ſtitutio d̄ducta legitima filioꝝ 7 de-
ducta q̄ta tot^o q̄ d̄ trebellianica. quā
deducit q̄libet iſtitut^o heres cui alius
ſubſtituitur. **A.** **s.** vulgariē 7 p^o pub̄-
tatē iſtituti. uel etiā cū accipit hēdita-
teꝫ p̄ fideicommiſſū ab iſtituto hēde. q̄
a teſtatore grauat^o ē hereditatē alii
reſtituere. ut in. c. Raynuti^o. de q̄. l. b̄
ut extra de teſta. Raynutius. **E**t d̄ hac
materia iſta ſufficiant. 7 que dicta ſūt
ē. hereditas.

Ultimū tūz^o
q̄tū ad executionē. **U**t teſta-
tor poſſit herediſ ſuis p̄ teſtm̄ penaꝫ
i ponere ſi nō paruerit uoluntati ſue.

R: Sic. ut in Insti. de le. §. pene. dum
tñ qd testator p̄cipit non sit turpe uel
inhonestum. ff. de con. insti. quida.

A: Et id habet i dco. §. pene. ad si.

B: Per que coget hēs testm̄ siue volū
tate defuncti adimplere. **R:** Hēdes infra
annū cogendi sūt p ep̄m adimplere. 7 si
neglexerit tunc ip̄emet ep̄s exe q̄t. eē
eo. nos qdē. 7. c. si hēdes. **A:** vbi or̄

S: i hēdes iussa testatoris nō adimpleu
erint. ab ep̄o loci illius oīs res q̄ eis reli
cta est canonice indicat cū fructibz 7
ceteris emolumentis. ut vota defuncti
impleat. Et de t̄mino āni 7 q̄ ep̄s p se
exe q̄tur. hēt i dco. c. nos. 7 icipit iste

ānus a tpe amonitiōis. fm̄ Docti. 7 in
sū. li. 2. ti. 5. q. cxi. **B:** Nec obstat si for
te testator indicet ne ep̄s se itromit
teret. eē eo. tua. **A:** p̄ dē in oca. q. cxi.
fm̄ Docti. 7 eo. ti. q. 97. fm̄ Ray. 7
glo. **B:**

U: t̄z defūct̄ sentiat detrimentū qa
tardant eē q̄s legauit. **R:** fm̄ Tho.
in q̄libz. Dicendum q̄ q̄tū ad meritū
elemosyne nullū detrimentū patit̄ ex
p̄dicta tarditate. maxie si q̄tū i ip̄o su
it cām adhibuit ut h̄mōi eē cito da
rent. qa meritū p̄ncipalit̄ ex volūtate
7 intētiōe tepedet. **S:** q̄tū ad effectū
eē patit̄ detrimentū. nō qdē ut pro
h̄mōi tarditate p̄niam h̄ qa remediū
ei nō adhibet̄ oū suffragia differuntur
q̄bz pl̄mū iuuaret. **A:** **B:** i sū. eo. ti.
q. iij. **B:** Sift nō patit̄ detrimentū si
differat restitutio quā ip̄e mādauit fi
eri. 7 licz tat de 7 in morte. tñ fecit qd̄
potuit. **A:** Licet h̄ casu nō ḡuet̄ q̄ ad
dānationē. p̄uto tñ q̄ facta restituti
one cit̄a pena absoluat̄. sicut i ctoni
cis minoz legit̄ de qd̄ a q̄ i p̄ diebat̄ ab
igressu paduū quousq̄ facta fuit resti
tutio ad quā tenebat̄. **B:**

U: t̄z executor tēbeat retardate di
stributionē eēyaz ad h̄ q̄ res defuncti
melius vendat̄. **R:** fm̄ Tho. in q̄libet.
Dicendū q̄ i moza modici t̄pis nō v̄r
eē magnū piculū. **U:** si executor p mo
dicū tēpus eēyas date differat ut rebz
defūcti meli⁹ vēditis ampliores eēyas
date possit. laudabilis h̄ facit. **S:** i vero
ecōtrario p multū tēp⁹ differat eēyas
distribue ut i modico āpliores eēyas
faciat. nō v̄r eē sine culpa. qa forte defū
ctus interī a purgatorio liberat̄. i q̄ oū
ip̄e eēt remediū su suffragioz maxie ei
necessariū fuerit. **D:** ocaūt reliquit̄ p̄u
oētis executoris examini. ut. s. s. fide
ratis dilatiōe t̄pis. 7 additiōe p̄sone q̄
citius uel tardi⁹ liberanda ē. 7 etiā q̄ti
tate augmēti eēyaz. faciat qd̄ viderit
expedire defūcto. **A:** **B:** i sū. eo. ti. q. iij.

B: De legatis aliā qd̄ hēs s. legare.
Q:uid si de pl̄bz executoribus testi
on⁹ moriat̄ uel ē i temoris. ul nō vult
exe q̄. **R:** Alius p̄t̄ executionē iplere.
in si testōr aliud exp̄sserit. eē eo. religio
sus li. 6. **U:** t̄z religiosus possit eē execu
tor testam̄ti. hēs s. religio p̄. §. pl̄t. **A:**

P:redictis adde qd̄ or̄ i Insti. de acti. §.
itē mixta. v̄z q̄ q̄ relicta eccl̄. s uel alijs
venerabilibz locis date distulerit vsq̄
oū i iudicio vocet̄. i p̄m relictu date cō
pellit̄. 7 aliud tantūdem p̄ pena.

Q:uis possit eē testis. si
ue q̄ dditiones regant̄ i teste
R: p̄ncipaliter qd̄ regūt̄ur que i
his versibus continēt̄ur. **C:**ōditio. sex⁹
etas. discretio. fama. **E:**t fortuna. fides
i testibz ista regres. **A:** **D:**oc fuit dictū
G:off. qui etiā dicit q̄ regulat̄ omnes
p̄nt eē testes qui nō p̄hibentur. ut in
sū. li. p̄. ti. 5. q. 177. **B:** p̄ ḡ regūt̄ ddi
tio. s. ut nō lit seru⁹. qa seru⁹ n̄ recipit̄

Q:uis possit eē testis. si
ue q̄ dditiones regant̄ i teste
R: p̄ncipaliter qd̄ regūt̄ur que i
his versibus continēt̄ur. **C:**ōditio. sex⁹
etas. discretio. fama. **E:**t fortuna. fides
i testibz ista regres. **A:** **D:**oc fuit dictū
G:off. qui etiā dicit q̄ regulat̄ omnes
p̄nt eē testes qui nō p̄hibentur. ut in
sū. li. p̄. ti. 5. q. 177. **B:** p̄ ḡ regūt̄ ddi
tio. s. ut nō lit seru⁹. qa seru⁹ n̄ recipit̄

ad testimoniū. C. eo. l. qm̄ libi. Nam
seruus sepe metu dñantis testimoniū
supprimi dicitur. eē d' d'bo. sigl. forus
§. testes. 4. q. 3. §. itē i criminali. 3. q. 5.
accusatores. Fallit tñ hoc cu; de facto
serui q̄rit. nō tñ p dño uel d' dñm. ut i
§. itē i criminali. v. itē serui. **A.** ut si p
seruū aliqd dicat depositū uel cōmoda
tū fm̄ glo. **B.** q; etiā addit. Et sic viles
psone recipiūt vbi de facto eaz agitur
Et idē vñ i. l. seruos. C. eo. **Itē** 7 li de
ficiat alie pbatiōes admittit etiā seru?
s cū tormētis. fm̄ Goff. ut i ocā. q. 177
B. 2° requiritur sexus. qa femia nō admit
tit ad testimoniū in cā criminali. 33. q.
5. mulierē. nisi cū de crimie ciuilit agit
tunc. n. admittit etiā d' clericos. extra
eo. qm̄. 7. c. tā litteris. **A.** Itē admit
tit mulier i cā criminali cū agit p i q̄si
tionē. ut nōt glo. i ocō. c. qm̄. **B.** In
ciuilib; aut admittit. 15. q. 3. §. ex eo.
i dō admittit etiā i testis. ut i Insti. de
testa. §. testes. **A.** Idē qd nō i ocā.
q. 177. **B.** Et nō q; mulieres cā ferēdi te
stimoniū nō debet iūte ad iudiciū tra
hi. s cū neciū; fuerit testimoniū eaz;
iudex i expēsis pducētis mittat tabel
lionē aut aliā psonā idoneā. uel si hoc
iure phibēt i casu non possit psonalit
i pē vadat. ul' si nō deceat ire aliū mit
tat. **Doc** explicite hñ eē d' iudi. mulieres
l' 6°. 3° requiritur etas. **Itē** i ciuilib; nō ad
mittit mior. i 4. ānis. 4. p. 3. c. p. In cri
minalib; vō nō mior. 20. ut ibidē d'.
§. i criminali. v. itē i testimoniū. 4° re
quitur discretio. qa nō recipit ad testimo
niū furiosus siue mēte captus. **A.** nisi
tpe lucidi in tualli. ut i. §. nec furiosus
d' q. i. **B.** sicut nec ad iudicandū. 3. q.
7. §. tria. qa nō ē d' ppos sue mēd. ff. qui
testa. fa. po. l. qui testō. §. nec furiosus
5° requiritur fama. **Itē** infames a testimo

nio repellunt. eē de testi. eogen. p̄terea.
Nec pdest pnia. qa l' aīas p pnia 3 sal
uare possim. infamā tñ nō possumus
abolē. 2. q. 3. c. hīc colligit. **Itē** 7 actus
legitimi sūt infamib; infideli. eē eo. l.
ex qdā. 7 i glo. ibidē. **Et** s̄ itellige ni
si pus fuerit in integrū restituti. 4. q. 3.
§. itē i criminali. v. itē. l. iul. 2. q. 3. pu
ricatozē. in fi. **Itē** adeo d' eē testis sine
oī infamia q; si gūata fuerit eius opinio
ad testimoniū admitti nō d'. eē de ex
cep. veniq. 2. q. 7. testes. 7 p̄cipue in
criminali cā. eē eo. testimoniū. **Itē** d' eē
sine crimie. **Itē** crimiosus repellit ab
oī testimoniū q̄diu i crimine p̄seuerat
Si vō sit emēdatus nō repellit i causa
ciuili. **A.** nisi eū fuerit comitata infā
mia. uel fuerit piurus. ut i ocō. c. testi
moniū. **B.** S; i criminali talis repellit
si de crimie fuerat pus cuius uel cō
fessus. uel nūc p exceptionē cuiat uel
gūata ē eius opinio. p eo q; aliqñ sic fu
it repulsus. **Alii** vō q; emēdatus ē reci
pit etiā i criminali. **A.** s. cū de crimi
ne agit ciuilit. ut i ocō. c. testimoniū;
Alii i criminali etiā p p̄niam repellit
si cōuincat. ut ocō. c. i ocō. c. testimo
niū. **B.** **Dec** oīa i p̄dcō. c. testimoniū
cū his q; ibi notāt. 6° requiritur fortuna
s. an sit locuples uel egenus. uel lucri
cā quid faciat. **Doc** iudici d̄siderandū
ē. 4. q. 3. testes. v. itē testiū. 7° requiritur
fides. qa infidelis d' fidelē nō admittit
2. q. 7. si hēricus. 23. q. 4. ipsa pietas.
A. Pro fideli aut bñ admittit testimo
niū infidelis d' fidelē. **Et** sūt p̄ infideli d'
infidelē. ocō. c. si hēricus. **B.** **Dec** ergo
sūt p̄ncipalia i testib; d̄siderada. Sūt
7 alia quedam d̄sideranda que hic sta
tim sequuntur. p̄mo videlz vtz sit imi
mic⁹ eius vtra quē dat testimoniū. uel
amic⁹ eius. p q; testificat. 4. q. 3. testa.

§. iō. q. i. psona. Itē obscuri 7 ignoti nō admittūt. uel solū admittūt cū tormētis aut uerberibz. ut in *Auten. eo. §. s. a. cimus.* **A.** Et ibi p. q. hęc obtinēt qñ ex aliq̄ diectura dubitat de corruptioe **B.** Itē nec executores negotioꝝ aut pcuratores q in ipsa cā fuerūt actores uel trñsales. ex eo. i. sup. Immo etiā qui fuit pcurator uel aduocat⁹ i pōzi iudicio nō recipit i testē i cā appellationis ex eo. *Romana. l. o. c.*

Utz qz possit admitti ad testimoniu i sua cā. *R. Non. neq. pncipaliter neq. secundario.* **C.** eo. l. o. i. b. Vñ veditoz in cā rei vendite nō admittit⁹ pro emptore. qā cā propa veditozis eē vñ neq. veditoz in cā pignozis. p creditoꝝ. ff. de app. l. ab executore. §. alio conuēnato. fallit h̄ i legataris 7 fideicōmissar. ijs q ferūt testimoniu i cā testi cū agit de hēditate. nō de legatis 7 fideicōmissis suis. bñ tñ pnt scribi 7 esse testes i eo testō i q aliquid eis legatum ē. *C. de testa. l. dicit̄ a. i. b.* Itē fallit in collegijs 7 corpibz i qbz singlatae eoz psonē p cā vniuersitatis ferre pnt testimoniu. i. q. z. si p pꝛudētā. ex eo. i. sup. 7. c. cū nūcius. Et h̄ iō qā cāe vniuersitatis nō sūt singuloꝝ. 7 si cōmodū obligat singlos. ut. i. z. q. z. q manumittur. Et itellige nisi fuerit actores uel trñsales in ipsa cā. ut i pcedēti. §. dicit̄. **A.** 7 pbat̄ i cō. c. in sup. Et idem qd̄ i h̄. §. notat̄ i cō. c. i. 77. **B.**

Utz i cā cōi duoz alē admitti debeat ad testimonium. *R. Non.* qā cā cōis duoz vtriusqz ē. ar. ff. de ritu. nup. l. illud. Si idē in socio criminis 7 pꝛici p. 4. q. 3. itē i criminali. v. itē libi. ex eo. c. veniēs. *Dec. ob. ex eo. qm. i. 2. a. illud ē spāle i cā denūciatōnis. uel ibi admittunt socij criminis ad p̄iūptionē. ex de*

adul. significasti. Credit̄ etiā socijs criminis i exēpt. ut i crimine lese maie. statis. 7 h̄ mōi. 79. o. i. si qz papa viuēte. 6. q. i. si qz cū militibz. 25. q. 3. nemi. ex d̄. o. f. c. p. Id̄ i cō. c. q. 177. **B.**

Utz pētes ul̄ libi possint pro uel de se testimoniu ferre. *R. gnālī p vctāz lineā ascēdentes uel descēdentes. p ul̄ de se idonei testes nō sūt. 4. q. 3. §. itēz i criminali. v. itē testis. 7. v. itē pētes ff. eo. l. testis. Idē ē de m̄re. si tñ ambo pētes i casu admittūt. p filio. s. cum q̄rit̄ de erate ul̄ natiuitate. ex q. fi. sint le. rramisse. 7. c. p. tuas. **A.** Et i his. c. p. q. h̄ ē vtz nisi certis indicijs 7 testibus cōtratiū appareat. **B.** Itē vbi agitur d̄ i pēdimēto m̄rimoniū tōne cōsanquinitatis uel affinitatis. ex eo. q̄rit̄es. Ceterz si agit an m̄rimoniū sit d̄ctum uel nō. tūc m̄r suspecta ē si vir sit sup̄ior. ex eo. sup. eo. Quē casū h̄ēs s. m̄rimoniū 7. §. si. Sūt aut̄ qdā psonē que aduersus cōiūctos suos testimoniu dicere n̄ cogūt. ut aduersus socerū generū. vitticū. p̄uignū. sobzinū. sobzinaz. sobzine natū. eosqz q i pōzi ḡdu sunt. Itē aduersus patronū 7 patronā. 7 liberos eius. ut. 4. q. 3. §. itē i criminali v. itē. l. iulia. Et alie etiā psonē q ibi d̄putant̄. q generalit̄ a ferēdo testimonio sūt excepte. **A.** Et ibi pnt videre q hnt h̄ agitate. Et idē qd̄ in h̄. §. nō. i cō. c. q. 177. **B.***

Utz testes pducī possint de domo actoris. *R. Dec. d̄ domo actoris nec accusatoris nec i cā ciuili nec criminali testes pducī debēt. qā eoz testimoniu suspectū ē. 3. q. 5. p totū. 4. q. 3. §. item in criminali. v. itē etiā iure ciuili. Oēs aut̄ p̄dicti qui repellendi sunt debent admitti si is contra quem producantur eoz testimonio i alio iudicio sit v̄l. nisi*

inimicitias p^o modū exortas docuerit.
uel aliqd aliud legitimū p^o emergens
seu corruptionē. ut in p^o dco. §. itē in
criminali. d. itē si qs testib. 7. C. eo.
l. si qs testib. **A.** Idē in dca. q. 177.
B. Nō q^o sacerdos nō o^o eē testis i in-
strumētis defectis totalit^r in seculares
i4. q. 2. q. q. **Doc** itellige de honestate
7 nō de nccitate. **A.** Ibi d^r q^o sacer-
dotū testimoniū credible habeat tñ i
ipis seculi negocijs p^o cōficiēdis i stris
ad testimoniū nō rogen^r. q^o eos tali-
bus reb^o infesse nō ouenit. Si autē euē-
tu aliq^o cāe infuerint. 7 aliqd viderit
uel audierint vbi nulle idonee secula-
riū suenant p^o fone. ne vitas occulte 7
malus ut bonus extimet. i p^o uidentia
pp^o sit epi. ut aut corā se 7 o^o p^o tētib^o
iudicib^o. aut aliter veritate hō nozifice
testificen^r. **B.**

Testis 7 de numero
testiū. Et q^o
de duo testes regularit^r sunt
necessarij. 7 sufficiūt. ff. eo. l. vbi nume-
rus. 4. q. 3. §. itē i criminali. d. itē vbi.
A. Idem in sū. lib. 2. c. 5. q. 178. fm
Hosti. 7 Goff. **B.**

Utrū i aliqb^o cāis sufficiat vn^o testis
R. Licz cōit nō sufficiat ut nūc dictū
ē. stat tñ testimonio vnus i his i qb^o
alteri p^o iudiciū nō infert. puta si dubi-
tat de aliq^o an fuerit baptizatus. ul an
ecclia cōsecrata. de dse. vis. 4. puulos
7. c. cū itaq^o. **Itē** stat testimonio vnus
vbi de ofensu p^o tū ita cōuenit. cū 7 te-
stimonio aduersarij stari possit. C. de
fidei cōmis. l. si. **Itē** qñ q^o t^r vtz aliqs
sit emēdatus de crimine stat testimo-
nio sacerdotis. e^o eo. testimoniū. **A.**
Ibi nō bñ h^o p^o bat. s^o ex eo qa cū i secte-
to ofiteat alit^r p^o bati nō pōt. fm Hosti.
7 i dca. q. 178. vbi etiā p^o fm eundē q^o

idē ē de eo qd segr. **B.** **Itē** i conec-
tione statna sup p^o ma conecctiōe carita-
tua p vnū solū p^o bat. qa nec alit^r p^o t.
e^o eo. in oi. **A.** Idē qd s. nō. in dca. q.
178. fm Goff. Ray. 7 Hosti. **B.** **Itē**
ē qñ testamentū valet vn^o testimonio
qñq^o nullius. qñq^o requit^r plures. ut s^o
testm p^o. §. 4. **Itē** licz vn^o testis nō fa-
ciat p^o bationē facit tñ p^o sūptionē. e^o de
suc. ab intes. c. si.

Utrū i aliqb^o regant^r plures testes
q^o duo. **R.** In multis plures requunt.
Nā i testis plures requunt^r. ut s^o testm
p^o. §. 4. **Item** i donatioib^o cā morē req^o
tūt qñq^o testes. C. de na. cā mor. l.
si. 7 in codicillis. C. d. codicillis. l. si. in
fi. **Sit** requunt^r qñq^o testes. **A.** roga-
ti. ut i dca. q. 178. **B.** qñ d^o bitor vult
p^o bate solutū debitū qd i scriptis fuit
faciū. C. eo. l. testiū. **A.** Et ibi p^o q^o si-
milis pōt h^o p^o bati paliā scripturā. 7 si
illa scriptura amissa fuerit. pōt 7 amif-
sio 7 solutio p^o p^o uiciores testes p^o bati.
B. **Itē** requunt^r q^o tuoz testes cū dantur
ad repbandū in strā. ar. e^o de fide in-
stru. cū Iohes. **Itē** q^o d^o p^o sonas. ut i
§. se. d^r. **A.** **Idē** c. cū Iohānes non
v^o bñ p^o bate h^o ad qd allegat. s^o i ar.
facit dca. l. testiū. **B.**

Utrū i aliqb^o p^o sonas requat^r maior
num^o testiū. **R.** fm Tho. scda scde
q. 70. Sic. 2. q. 4. p^o zeful. **A.** i. ep^o s
cardinalis fm glo. in c. p^o sul. 2. q. 4. 7
Goff. ut i dca. q. 178. **B.** nō dānetur
nisi. 72. testiū. **P^o zef** byt autē cardial^r
nisi. 44. testiū. **Diaconus** cardinalis
vz bis Rome. nisi. 28. testiū. **Subdis-**
conus acolitus. exortista. lectoz. hosti-
arius. nisi septē testiū. **Et** h^o locū spe-
cialit^r in ep^o s. p^o byteris. diacōib^o. 7 di-
cis ecclie romane. p^o p^o el^o dignitatē
7 hoc triplici ratiōe. p^o mo qdē. qa i ea

tales iſtitui debēt quā ſanctitati plus
credat q̄ multis teſtibꝫ. 2° q̄a hoīes q̄
hnt de alijs iudicare ſepe pp̄ iuſticiā
multos aduerſarios hnt. vñ 7 nō paſ-
ſim credendū eſt teſtibꝫ extra eos. niſi
magna multitudo conueniat. 3° q̄a ex
odēnatiōe alicui⁹ eorū derogateſ i opi-
nionē hoīū; dignitati 7 auctoritati il-
lius ecclē. q̄ dē piculoſius q̄ i ea tole-
rare aliquē peccatorē niſi valde publi-
cū de quo ſue ſcandalū oriat. **A.** Pre-
dictis adde qd̄ or̄ i. l. i. ff. eo. s. q̄ iudi-
ces ſufficientē numerū teſtiū moderēt^r
7 eū ſolū numerū teſtiū quē necēſi; eē
putauerit euocari patiānt. ne effrena-
ta p̄tate ad vexandos hoīes ſupflua
multitudo teſtiū p̄rabat. Et regularit̄
effrenata multitudo vñ ſi excedit nu-
merū. 40. ex eo. cū cām. Qd̄ tñ vñ reli-
qui arbitrio iudicis ſm exigentiā cāz
cū ſit iſtē determinatū. ex de offi. dele. d̄ cūſ
Et ſentit glo. i. de c. c. cū cām. **B.**

Testis 3° q̄tū ad actū
teſtificandi
Vñ teſtis qui ſe ſubſcribit ali-
cui negotio piudicat ſibi. **R.** Si ſciēſ
h̄ facit piudicat ſibi. ita q̄ extra illud
nō pōt p̄ ea reclamare. q̄a approbaſſe
p̄ſumit. **S.** Si ſubſcribit noīe alieno
q̄a p̄ hoc nō itelligit d̄ſentire. ut notaſ
ex de his q̄ ſiūt a pla. ſine d̄ſen. ca. q̄to
A. Clar⁹ h̄ nōt glo. i. c. ſi q̄s p̄ſ bite-
ronū. ex de re. ec. nō alie. Et iā nō. i. ſū.
li. 2. ti. 5. q. 177. ubi 7 addit. Et ex h̄
collige q̄ nō ſit piudiciū alicui ſi aliqd̄
ſit eo p̄tē 7 nō d̄dicere. niſi aliquod
ſignū debeat cōſenſus aſſumi. **B.**

Quoties p̄nt teſtes p̄duci? **R.** Tres
tm̄ p̄duciōes fieri p̄nt i cāis eccl̄aſti-
cis vel ciuilibꝫ. h̄ nō q̄ta niſi iuret q̄
nō didicerit teſtificata. **A.** Nec per te
nec p̄ alii. 7 q̄ nō p̄ colū uel p̄ artem

q̄rtā p̄duciōnē petat. h̄ q̄a q̄s vult de
nouo p̄ducē p̄us h̄re nō potuit. ex eo.
ultra tertiā. **B.** Quāta nullo mō con-
cedit. ex eo. i. cāis. Et hoc itelligas niſi
aliqs teſtiū in p̄mis p̄duciōibꝫ i p̄di-
tus fuiſſet. nā p̄bato i p̄di m̄to ſine ali-
quo ſac̄ro dabit alia dilatio etiā cente-
ſima ſm̄ Inno. Et ſic itellige ex eo. vl-
tra tertiā. **A.** Id̄ i ſū. eo. ti. q. 179. ſm̄
Doſti. q̄ clarius ſic loquit. Et h̄ itelli-
gas ſi i p̄ma p̄duciōe ſecūda 7 tertiā
p̄duxit aliquē teſtē. **A.** Si i p̄dit⁹ fuiſ-
ſet in p̄ma ſecūda 7 tertiā. p̄bato i p̄di
m̄to ſine ali q̄ iuramēto dabit ſecūda
dilatio. ſicut 7 ceterſima vel milleſima
ſc̄dm̄ oīm̄ meū Inno. q̄rtū. Et ſic itel-
lige ex eo. ultra. **B.**

Quot ſūt q̄ tollūt copiā p̄badi per
teſtes? **R.** ſm̄ Goff. Quatuor. Videly
publicatio atteſtationū. ex eo. de teſti-
bus. 7. c. itimauit. **R.** renūciatio ſue
d̄cluſio. ex eo. ſtrānitatis. **R.** q̄ta p̄-
ductio. ut i p̄cedēti. **S.** Itē numer⁹ te-
ſtiū effrenatus. ex eo. ſignificauerūt. 7
c. cū cām. **A.** Id̄ i de cā. q. 179. Et d̄ h̄
vltimo dictū ē ad finem p̄cedē. c. in
additione. **B.**

Uñ teſtis teneat iurare 7 q̄lit. **R.**
Nulli teſti quātecūq; religioſis ſit cre-
dit̄ niſi iurauerit. ex eo. nup. **P.** d̄ tñ
remitti iuramētum de d̄ſenſu p̄tiū. ex
eo. tuis. niſi i cā m̄rimoniali. q̄a tunc
nec d̄ſeſſiōi cōiugū ſtat. ex de eo q̄ cog.
conſan. vxo. ſue. ſup̄ eo. Et iurabūt ta-
ctis ſacroſc̄is euangelijs niſi eēt ep̄s
q̄ iurabit ſolū p̄p̄oſitis euangelijs. ex
de iura. calū. c. n. **A.** Id̄ i ſū. eo. ti. q.
181. ſm̄ Doſti. q̄ etiā id̄ oīe d̄ ſacerdote
s. q̄ nō tāgat icā euāgelia iurādo ſicut
nec ep̄s. Alij aut̄ ut ibi p̄. dicūt h̄ ſpe-
ciale i ep̄o. Veritas ē q̄ de ip̄ſo tm̄ loq̄t̄
ccm̄. c. finale. **B.**

Sed qd debet testis iurare? **R:** Debet iurare qd dicit totā vītātē quā nouit de illa re. 3. q. 9. hortamur. 7 q. non admisceat falsū. nec aliqd de suo adiciat. 3. q. 9. pura. Itē addit d' quozūdam consuetudine qd nulli pādet testimoniū 7 h' bñ. 4. q. 3. S. itē in criminali. v. itē qd falso. e. f. eo. f. r. n. i. t. a. t. i. s. **A.** Idē in d' c. a. q. d. i. f. m. d. o. s. t. i. **B.**

Quid iurāt testes qñ pcedit p' inquisitionē? **R:** Si fiat inquisitio p' psonam singularē de aliq' crimine. iurat testis qd sup illo dicit plenā vītātē. e. f. d' symo. licet hely. Si vō fiat inquisitio sup statutu ecclesie. iurat dicere vītātē de oib' q' scit uel credit i ecclesia refozmāda. exceptis dico occultis. e. f. de accu. oliz. Vel iurat qd rñdebit vītātē ad interrogata. e. f. de accu. cum dilectus. Et itelligit qd occultū hic dicit' crimē qd nō est manifestū. ul' de quo aliqs nō ē ifamatus. Nā si de occultis de q' bñ nō p'cessit ifamia aliqd dixerint testes. nō valebit dictū eoz. **A.** Etia si duo ul' ples sciuerit crimē 7 iuramēto affirmēt. ut in. c. qd segt. **B.** e. f. de accu. i. q. s. i. t. i. d. i. s. ut 7 t. h. o. v. i. c. i. s. e. x. §. qui i. a. p. i. t. Utz hō. **A.** Idē i sū. l. i. 3. t. i. 3. i. q. 6. v. forma autē. zc. vbi etiā addit scdm Vl. Occulta autē hic vocamus nō solū secreta cōfessionis s' etiā oē crimē de quo qs nō ē ifamatus. Sciendū tñ qd si fiat inquisitio sup certis capitul. tñc in iuramēto non apponet' hęc clausula exceptē occultis. Sed cū ifamia p'cesserit spāliter de h' crimine determinato fm numerū. dicit' testes qd qd de hoc sciūt uel credūt etiā si sit occultū. oūmō nō sciat' soluz p' cōfessionē. V' si aliqs ifamatus sit d' fornicatiōe cū hac muliere 7 sup h' fiat inquisitio. debet testis dicē etiā secretas circūstātiās qs nouit etiā si iurauit se-

cretū tenere. Dixi autē inq' de imitato scdm numerū. qd si solū d' i p' criminalis ē ifamatus tñc nō d' testis reuelare occulta. Qñ autē gnālis sit inquisitio. tunc si de occultis de q' bñ nō p'cessit ifamia aliqd dixerint testes. nō valebit dcm eoz. nec ille p' hoc erit puniēd'. d. c. o. c. i. n. g. i. t. i. o. i. s. Et ē rō differētie. qd cum sup certis articulis inq'rit uel committit inquisitio scit p'cessisse ifamia. s' nō sic in gnāli inquisitione. **B.**

Utz liceat testi aliqd recipere. **R:** p' seredo testimonio nihil d' recipere. i. q. 5. n. sane. nisi tñ exp'as ab eo q' euz p' dicit. 4. q. 3. v' t. u. l. Et si accepit turpē accepit 7 restituet ei a q' accepit. nisi ille dederit ad corūpēdū testē. tñc. n. d' d'ati' ei in cuius iuriā accepit. **A.** uel paupib' fm Ray. Docti. autē dicit qd si pecuniā accepit ut verū testimoniū diceret. d' h' paupibus etogate. ut in sū. con. eo. ti. q. i. 88. Hoc p'c' itelligi qñ d'ans nō redimit vexationē suā. quia nō reqrebat' a teste. Et de hac mā lat' dcm ē s. testitudo p. §. i. 3. i. additōe. **B.**

Qualiter testis deponē debeat? **R:** Testis tanq' cōis psona t'z dicit puram vītātē quā scit sup facto nulla adiecta falsitate. 3. q. 9. hortamur. 4. q. 4. nullus. i. q. 5. n. sane. nā 7 sic iurauit. ut s. in c. §. dicitū est.

Quid cū testis nō ē de facto certus **R:** fm t. h. o. s. e. d. a. s. e. d. e. q. 70. i. testimo nio seredo nō debet hō p' certo asserē id de quo certus nō est. s' dubiū debet sub dubio p'ferre. 7 de quo certus ē p' certo asserere. S' qd d'igit ex labilitate humane memorie qd qs reputat se qñq' certū de eo qd falsū ē. iō cū aliqs cū debita sollicitudine recogitans est i met se certū eē de eo qd falsū ē n' peccat mortalit' h' asserens. qd nō dicit falsum

testimoniū p se ex intentiōe s pacēns s
id qd̄ itendit. **A.** **I**ñ sū. eo. ti. q. i. 83.
B. **P**ropt̄ h̄ 7 h̄ mōi solēt testes iterro
gari vñ 7 quō sciāt. 7 si interrogati d̄ cā
sciē nō dicāt. n̄ valebit testimoniū. 4.
q. 3. **S**itē sola. 7. 24. q. 3. si habes. 7 in
Auten. de testibz. §. 7 licz̄ dudū.

Utz̄ hō teneat ad testimoniū feren
dū. **R.** **S**m̄ Tho. ubi s̄. **D**istiguendū ē
ga si testimoniū alicui⁹ subditi regriē
auctoritate sup̄ioris. cū i his q̄ ad iusti
ciā ptinēt obedire teneat. nō ē dubiuz
gn̄ teneat testimoniū ferre i his i q̄bz
fm̄ ordie; iud̄ testimoniū ab eo exigat̄
puta i manifestis. 7 in his i q̄bz ifamia
pcessit. Si aut̄ exigat̄ i nō manifestis 7
de q̄bz ifamia nō pcessit nō teneat ad te
stificandū. **A.** **H**oc vez̄ sup̄ crimibus
s; sup̄ cāis pecuniarijs vñ teneat etiā
in nō manifestis. i. 4. q. 2. q. 3. **B.** **S**i
vō regrat̄ testimoniū non auctoritate
sup̄ioris cui obedire teneat. tūc si q̄dez
regrat̄ ad libandū hoie; ab iusta moz
te. seu q̄ciq; pena. uel falsa ifamia. uel
aliq; dāno. teneat hō ad testificandū. 7
si ei⁹ testimoniū nō regrat̄ teneat facē
qd̄ i se ē ut veritatē denūciat. alicui qui
ad h̄ possit. pdesse. **Vñ** p̄s. **E**ripite pau
perē 7 egenū de manu peccator; libate
Et p̄. 24. **E**ruē eos q̄ ducūt ad moz
tē. **Et** Ro. p̄. **D**igni. sūt mozte nō solū
q̄ faciūt. s; etiā q̄ cōsentiūt faciētibz. **Vñ**
dic̄ glo. **C**ōsentire ē tacē cū possis argu
ere eos. **S**up̄ his vō q̄ ptinēt ad cōdena
tionē alicui⁹ nō teneat aliqs ferre testi
moniū. nisi cū a sup̄iore cōpellit̄ scdm̄
ordinē iuris. ga circa h̄ si veritas occul
tat̄ nulli ex h̄ sp̄ale dānū nascit̄. 7 si i
mineat piculuz; accusator; nō ē curan
dū. quia ip̄e se i hoc piculū iiecit. **A.**
Idē in sū. eo. ti. q. i. 84. **E**t p̄dictis con.
Ray. cuius etiā dictū fuit qd̄ seq̄r. **E**t

ibi p; qd̄ clari⁹ addit. q̄ cu; p̄p̄t̄ dese
ctū. p̄bationuz; qs videt̄ pximū tē suā
amittē. etiā p̄uilegiatē p̄sone ul̄ sacer
dotes cogēdi sūt veritatē dicē. i. 4. q. 2.
q̄bz; si tal̄ ē cā i q̄ liceat eis testimoniū
ferre. **N**ā nō licet i cā sanguinis. Con.
VI. **E**t addit glo. Ray. q̄ i odiosis exce
ptiōibz uel criminibz nō cōsueuerunt
testes cōpelli passim. licz̄ q̄nq; cōpellant̄
ut in iqs̄itiōibz. **B.** **A**d h̄ p̄dcā p̄t̄ fa
cere. xi. q. 3. q̄sqs. **E**t i cāu p̄dcō de oā
no etiā sacerdotes 7 alij cleric; 7 religi
osi tenent. i. 4. q. 2. q̄bz; **S**; nō tenēt si
talis ē cā i q̄ nō liceat eis ferre testimo
niū. ut in cā sanguis. ut oc̄m̄ ē s̄. homi
cidii 4. §. p̄.

Utz̄ liceat hōi testimoniū ferre de
his q̄ ei in secreto cōmissa sūt. **R.** **S**cdm̄
Tho. scda sede. q. 70. **D**e his q̄ cōmissa
sūt hōi i secreto p̄ cōfessionē nullo mō
o; testimoniū ferre. ga h̄ mōi nō scit
vt hō. s; tanq; m̄ster dei. 7 mai⁹ ē vin
culū sacri q̄libet hois p̄cepto. **C**irca vō
ea q̄ alit̄ hōi sub secreto cōmittūt̄ disti
guendū ē. **Q**nq; n. sūt talia q̄ stat̄ cū
ad noticiā hois venerit hō ea manife
stare teneat. puta si ptinēt ad corrupti
onē multitudinis spiritualē ul̄ corpora
lē. ul̄ i ḡue dānū alicui⁹ p̄sone. ul̄ si ali
qd̄ aliud ē h̄ mōi qd̄ qs teneat. p̄palare
uel testificādo uel denūciādo. **E**t s̄ h̄
debitū. obligati n̄ p̄t̄ p̄ secreti cōmissū.
ga i h̄ frāgēt fidē qua alteri o; **Q**nq;
vō sūt talia q̄ qs p̄odere nō teneat. vñ
p̄t̄ obligati ex h̄ q̄ sibi sub secreto cō
mittūt̄. 7 tūc nullo mōt̄ tenetur ea p̄de
re etiā ex p̄cepto sup̄ioris. ga secretum
seruare ē de iure nālī. nihil aut̄ p̄t̄ p̄ci
pi hōi s̄ id qd̄ de se ē nāle. **A.** i. qd̄ est
de iure nālī. ut i sū. eo. ti. q. i. 83. vbi h̄
notantur. **B.**

Utum discordia testium infirmet

testimonium. **R.** fm **Tho.** ubi s. **D**iscoz
dia testiū ī aliq̄bo p̄ncipalibz circūstā
tijs q̄ variā t̄ subam facti. puta ī tpe ul
loco uel ī p̄sonis de q̄bo p̄ncipalit̄ agit.
aufert efficaciam testimonij. ga si discoz
oat ī talibz vident̄ singulares eē ī suis
testimonijs 7 de diuersis factis loq. pu
ta si vnus dicit h̄ factū eē tali tpe ul lo
co. alius alio tpe uel loco. nō vident̄ d̄
eodē factō loq. **N**ō tñ p̄iudicat testi
monio si vnus dicat se nō recordari. 7
ali⁹ asserat de terminatū tps uel locū. **E**t
si ī talibz oīno nō discoz dauerit testes
actoris 7 rei. si sint eq̄les numero 7 pa
res dignitate. statur p̄ reo. ga iudex fa
citor 7 eē ad absoluendū q̄ ad odem
nandū. nisi forte ī cāis fauozabilibz si
cut ī cā libtatis 7 h̄mōi. **A.** ut ē etiā
cā m̄imonij dōc 7 testi. **E**t de sen. 7 re
iudi. c. fi. **S**i vō testes sint īeql̄es. tunc
iudex ingret v̄itatē fm̄ oditiōes q̄ sta
tim subsequit̄. **P**ro q̄ facit. 4. q. 3. §.
itē ī criminali. v. itē testiū. **B.** Si vō
testes eiisdē ptis dissenferit. 7 iudex
ex motu sui animi p̄cip̄e cui pt̄i sit stā
oū. uel ex numero testiū. uel ex digni
tate eoz. uel ex oditiōe negocij 7 dicto
rū. **M**ulto aut̄ magi vnus testimoniū
repellit si sibi p̄i dissideat interrogatus
de visu 7 scia. nō aut̄ si dissideat inro
gatus de op̄ione 7 fama. ga p̄t scdm̄
diuersa visa 7 audita diuersimode mo
tus eē ad resp̄cendū. Si vō sit discoz
dia testimoniū ī aliq̄bo circūstātijs nō
pt̄inētibz ad subam facti. puta si tēp̄
fuerit nebulosū uel serenū. uel si dom⁹
fuerit picta aut nō. ul̄ aliq̄d h̄mōi. tal̄
discozdia nō p̄iudicat testimonio. quia
hōies nō osuenerūt circa talia multū
sollicitari. vñ facile a memoria elabū
gnimo aliq̄ discozdia in talibz facit te
stimoniū credibilit̄. ut dicit **C**riso⁹ sup

Math. ga si ī oībz concordaret etiā mini
mis. viderēt̄ur ex odcō eūdē sermonē
p̄ferre. q̄d tñ prudētie iudici religitur
discernendū. **A.** **P**redcā etiā lat⁹ 7
diuersis verb̄ notat̄ ī sū. eo. ti. q. i. 26.
fm **Ul.** 7 **D**osti. ubi etiā addit q̄ testis
pōt corrigere dcm̄ suū ī cōtinenti. non
aut̄ ex inuallo. **E**t de testi. cogen. **F**re
rea. **I**tē q̄ si ad tepbandū ocā p̄oz te
stiū inducāt̄ secūdi testes. 7 istos secū
dos plures eē 7 lōge melioris fame q̄
sint p̄mi. ga p̄ publicationē attestati
onū magi p̄sumit de subornatiōe testi
um q̄ an. **E**t de p̄ba. l. 3. §. vlt. **I**tē q̄ si
neut̄ possidet. tē. 7 v̄iq̄ p̄xit eā ab aliq̄
eīneo. 7 testes iā oco mō sūt pares. di
uidat̄ res si pōt. sicut fuit iudiciū **S**alo
monis in mereticis. **R**egi. 3. 7 **E**t de
p̄sūp. afferte. **S**3 si non pōt diuidi. p̄t
iudex ḡtificate 7 dare cui vult. ar. **E**t
de p̄o. c. p̄. **I**tē q̄ si testes d̄dicūt ī s̄ro
sp̄ testes p̄ualēt̄ in s̄ro nisi ī his q̄ me
lius p̄bat̄ p̄ infim̄ q̄ p̄ testes. ut inia
lata 7 arbitriū. 7 omissio facta iudici
bus. 7 nisi ī inuētario publice cōfessō
q̄d nō admittūt̄ testes. 7 nisi ī istro
ī q̄ mlier d̄fiteret se recepisse pecuniā
p̄fideiussioe. **C** ad velleya. l. antique.
S3 certe ista lex nō v̄t̄ p̄ba. id ad qd̄
allegat̄. **H**ñ aut̄ v̄t̄ q̄ ad acta iudicia
ria ī s̄ra p̄ualeāt̄ testibz. cū ocā acta d̄
necitate de beant̄ in senp̄e redigi. **V**n̄
soli testes ad eoz p̄bationē lūnce nō
vidēt̄ur. **E**t de p̄ba. qm̄. **I**tē in ocā. q.
126. v̄ fm̄ eolcā. q. 7 ad min⁹ q̄ p̄ q̄
tuoz testes tepbetur ī s̄ro. ga infim̄
obtinēt vicē duoz testiū. 7 tabllio eg
p̄ llet uel ē maior vno teste. **B**
Quid d̄ teste falso? **R.** fm̄ **Tho.** scda
scde. q. 70. p̄. **E**cceat mortali inq̄ tū p̄
iurus ē 7 inq̄ tū facit d̄ iusticiā. de q̄ ē
speciale p̄ceptum in de calogo. **C** t̄ talis

idubitate tenetur ad restitutionem
oīū q̄ p̄rim^o a^o amiserit p̄i^o testimo
niū. 7. q. 7. nō sane. 7. q. 6. si res alie
na. 7. q. i. norū. **A.** Meli^o facit. c. fi.
extra d iure iud. Et p̄dictis con. Ray.
7. d. i. ut in sū. eo. ti. q. 187. **B.**

Timor vtz sit pctm.
R. fm Tho.
scda sede. q. 175. Timor pctm
ē fm q̄ e iordiat^o put. s. fugit qd nō ē
fm rōne; fugiendū. Dec autē iordiatio
timoris qnq; cōstitit i solo appetitu sen
sitiuo nō supueniēte cōsensu rōnalis
appetit^o. 7 sic nō pōt eē pctm mortale
s̄ solū veniale. Qnq; h̄ inordinatio ti
moris p̄rigit usq; ad appetitū rōnalem
q̄ v̄ voluntas. qn. s. voluntas refugit
aliquid ex libo arbitrio nō fm rōne; 7
talis iordiatō timoris qnq; ē peccatū
mortale. qnq; veniale. **S.** i. n. q̄s p̄pter
timorē q̄ refugit piculū mortis ul' qd
cūq; aliud tpale malū sit dīpositus ut
faciat aliquid p̄hibitū uel p̄mittat ali
quid qd ē p̄ceptū i lege diuina. talis ti
mor ē pctm mortale. alioqn veniale.

A. i. sū. li. 3. ti. 34. q. 262. **B.**

Timor aliquis excuset a pctō. **R.**
fm Tho. ubi 5. Sicut p̄tactū ē timor i
tantū h̄ rōnem pcti inq̄tū ē d̄ordie;
rōnis. Rō autē iudicat qdā mala magi
esse fugienda q̄. alia sicut magis est fu
gienda mors corporalis q̄ amissio re
tū. Vn si q̄s p̄pter timorē; mortis latro
niū aliquid p̄mitteret aut daret excusa
tes a pctō qd icurrēt si sine cā legitīa
p̄t̄missi oīb; bonis pctōib; largire
tur. Si q̄s dō icurrat mala magi fugiē
ta. ut puta mala aīe. i. pctā. fugiēs ma
la corporis puta flagella ul' mortem. aut
mala extioꝝ rez̄ puta dānu; pecunie.
A. etiā magi q̄ damnū corpis. q̄ ma
gis sūt timēda mala aīe q̄ corpis 7 ma

la corpis plus q̄ extri secar̄ tētū scdm
eū. Tho. i. sū. eo. ti. q. 263. ubi h̄ nōnē.
B. nō excusat totalit̄ a pctō d̄iminuē
tū pctm. q̄ minus volūtariū ē. nā ex
timore iponit̄ q̄si qdā necitas. Vnde
p̄bus h̄ mōi q̄ sūt ex timore dīcē esse
nō simpl̄ volūtaria s̄ mixta ex volū
tario 7 inuolūtario.

Timor iūtimiditas sit pctm. **R.** scdm
Tho. scda sede. q. 126. Intimiditas pō
test d̄rigē triplicī. Vno mō qn q̄s mi
nus timet mortē q̄ debeat. ul' aliq; ma
la tēporalia p̄pter h̄ q̄ min^o debito amet
bona eis d̄ria. s̄ q̄ nihil eoz̄ timeat nō
pōt ex tali defectu amoris d̄ringē. **A.**
s̄ ex cāis subse quētib; ut i sū. eo. ti. q.
264. ubi h̄ nō. **B.** 2° pōt iūtimiditas
d̄ringē eo q̄ q̄s extimat mala opposita
bonis q̄ amat sibi supuenire nō posse.
Qd qnq; d̄ringit ex supbia animi de se
p̄sumend 7 alios d̄tēnend scdm q̄ d̄
Job. 41. factus ē ut nullū timeret. oē
sublime videt. 3° cōtigit ex defectu rō
nis. sicut p̄bus dīcē 3° ethicoꝝ. q̄ cete
p̄pter stulticiā nihil timēt. Vn p̄ q̄ esse
iūpauidū ē vitiosū. siue causet ex defe
ctu amoris. siue ex elatione aī. siue ex
stoliditate. que tñ stoliditas excusat a
peccato si sit oīno iuincibil'. De mā ti
moris quere. i. vis. 7 5. merus.

Torneamentū
Torneamenta dīcūt in q̄b; mi
lites ex d̄ictō d̄uenite solēt. 7 ad ostē
tationē vitii suaz̄ 7 audacie temē con
gredi. e. x. eo. c. p̄. **A.** Vn mortes hoīū;
7 aīaz̄ picula sepe p̄ueniūt ut ibi. Et
sic v̄ q̄ q̄lūcūq; fiat talis piculosus cō
gressus ad ostētationē vitii vocatur a
iure torneamentū lic; forte i d̄uētis
ptib; d̄simode nūcupet. Qd nō ē cu
tāq̄ de vocabul' s̄ de reb; 7 de tōe legi

ut in. c. intelligētia. eſt te verbo. ſigſ.
cū etiā i penalibꝫ pcedat ad ſilia vbi ē
eadē ratio. ut ſ. ſortilegium z. §. 7. in
additione. **B**

Utrꝫ torneamēta facē ſit pctm̄. **R.** **Fm**
xv. Tales mortalitꝫ peccāt. ga faciūt ſ
phibitionē ecclie. eſt eo. c. p̄. Si aut̄ nō
eēt phibita 7 fierēt cā cūcedi vſum
armozꝫ ad ipugnandū infideles. 7 ob
deſenſionē patrie. uel rei publice. non
eēt pctā. **S.** Intellige fm **Doſti** q. phi
lēda ſūt qñ mortes 7 corpꝫ 7 aie imi
nent in eis. **Q**az oꝝ cogitari h̄euenire
poſſe. ff. ad. l. acqꝫ. l. q. occidit. §. in
bac. 7. ff. locati. l. ſi q̄s domū. **E**t ludus
noxiꝫ i culpa ē. ff. ad. l. acqꝫ. l. nā ludꝫ
7 ſi q̄s eos ludos appellet ex qbꝫ crimi
na oriūt. ut i p̄xmio. ff. circa. ſi. **A**
Prop̄ has cās ſatis pꝫ q̄ h̄c d̄e illici
ta ſūt etiā ſi ab ecclia n̄ phiberēt. ut 7
ſentit **Doſti**. 7 **Goff.** l. xv. aliud dixē
rit. ut i ſū. l. z. ti. z. q. z. **B**

Que pena pugnātū i torneamēta
R. **Fm** **Ray.** pena ē. q̄ ſi aliqꝫ. **A.** s.
q̄ exercet tale torneamentū. ut i ſū. eo.
ti. q. 3. vbi h̄ h̄nt. **I**dē v̄ 7 ſi nō exerce
at h̄ auxiliū in illo p̄ſter ſeu eius exer
cicio i aliqꝫ ſe imiſceat. ut i. §. ſe. **B.** ibi
aliqꝫ occiderit etiā cāu. reus homici
dij 7 irregularis erit. ga ludus talꝫ noxi
us ē 7 illicitꝫ. 7 iō q̄cqd ex eo ſeqꝫ i pu
tādū ē. ar. eſt de p̄ſup. c. p̄. 7 eſt d̄ homi
cidio. c. ſi. **I**tē qui i torneamento mozi
tur nō debet in cimiterio ſepeliri ut ſ.
ſepultura q. §. p̄.

Quid de his q̄ ad torneamēta acce
dūt aīo pugnādi nō tñ ipi pugnāt licz
aliqꝫ ibi occaſi fuerint. **R.** **Fm** **Goff.** **N**ō
oꝝtales ad oꝝdies. pmoueri eo q̄ ad tē
oꝝdenatā 7 phibitā acceſſerunt. **I**dē
Doſti. **A.** **I**dē i ſū. eo. ti. q. 4. **V**iderit̄
q̄ cū talibꝫ poſſit eſſe diſpeſare. ut patꝫ

ſ. bellū z. §. z. i additione. **R.**

Transfactio eſt te
re du
bia lite incerta necdum finita
nō ḡtuita pactio. ff. eo. l. i. **A.** **I**dē
i ſū. l. p̄. ti. p̄. q. i. **Fm** glo. **Ray.** **B.** **L**i
tē aut̄ intelligas p̄ntem uel futurā. ga
etiā ante litē p̄t fieri tranſactio. ff. de
cōdi. inde. l. elegāter. §. ſi q̄s p̄t.

Utrꝫ tranſactio ſit licita i ſpūalibus.
R. **Fm** **Inno.** **L**icita ē oīmo ex vtrꝫꝫ
p̄te tñ ſpūale 7 nō tēporeale inueniat
eſt eo. ſtatimꝫ. 7. c. de cetero. extra de
deci. ex multiplici. 7. c. ſuggeſtū. eſt de
retū p̄mu. ad q̄ōnes. **I**dē in bñficijs ſi
petant iure p̄tatis puta q̄ vna ecclieſia
petit ab alia p̄bendā quā dicit ad ſuam
collationē p̄tinere. **S**ed ſi aliqꝫ clericus
petat ſibi bñficiū nō ē licita tranſactio
etiā ſi vtrꝫꝫ deſt ſpūtuale. eſt eo. con
ſtitutus. **C**oſpoſitio aut̄ iterum p̄t p̄t
eſt eo. ſup eo. tal. s. q̄ ille clericꝫ q̄ ius nō
h̄z vel nō habere credit penitꝫ renūci
et iuri ſuo ſine aliqꝫ datione. uel etiam
q̄ ius h̄ns recipiat i canōicū ſine dati
one. **A.** **N**ec ē q̄ oꝝcā coſpoſitio ſit ami
cabilis 7 gratuita. ut in d̄cō. c. ſup eo.
Et idē qd̄ h̄c nō. i ſū. l. p̄. ti. i. q. 44.
vbi 7 addit **Fm** **Doſti**. q̄ ſi oꝝcā amica
bilis coſpoſitio fiat ſine auctoritate iudi
cis p̄ſonalis ē. 7 cū p̄ſonis extinguitur
Si aut̄ fiat cū iudicis auctoritate realē
niſi p̄ iudicem aliud dictū ſit. eſt eo de
cetero. **I**tē q̄ tranſactio aliqñ ponit p̄o
amicabili coſpoſitōe. eſt eo. ex l̄ris. 7. c.
veniēs. **I**tē q̄ licz coſpoſitio auctoritate
ſup ioris facta teneat mero iure. tñ te
ſtituet ecclieſie ſi ex h̄ grauitꝫ ledatur
ar. eſt de reſti. in inte. c. p̄.

Transactio ſive tranſa
tio. **Q**uibus
de cāis p̄t clericꝫ ſcholaris tranſate

te vna ecclia ad alia: **R.** fm Ray. Tri-
bus de causis. p. s. ca. necitat. pura. ppf
hostes 7 hmoi. 7 i bcau etia si qs au-
toritate ppria trāseat. n̄ punit cū cāz
habeat. Et cessante necitate debet recu-
perare eccliaz suā. 7. q. i. pastoralis. 2.
cā vtilitat. s. qn̄ pōt eē magi vtilis in
alia ecclia. 7 tūc pōt trāfire auctoritate
superioris. 7. q. i. mutationes. 7 tribus
c. se. 3. cā hūilitatis siue sanctitad pu-
ta cum trāsit ad religionē. 7 tūc postq̄
professus ē nō pōt petere p̄mā eccliaz
aut redire ad seculū. 7. q. i. hēc ne. q̄q̄.
A. Ibi sū. li. 3. ti. 28. q. i. **B.**

Quid si clericus causa cupiditad ul'
ambitiōis temere trāsit de vna ecclia
ad alia: **R.** Debet carere vtraq̄. s. ha-
bita 7 ambira. Prima qa supbe eam
contēpsit. Secūda quia eā auare con-
cupiuit. 7. q. i. si quis ep̄s. 7. §. ambi-
ōis. eē de trāsla. q̄. a. tō. Sed tñ ecclia
potest eum re petere. 7. q. i. non o3. 7. c.
si quis dō. **A.** Ibi in dca. q. i. **B.**

Quō qui habet bñficiū cum cura si
recipit simile vacat p̄mū. habes s. bñ-
ficiū p. §. 4. Quō etiam teneat clicus
siue prelatus in beneficio residece. hēs
s. teidentia. §. p. 7. §. clericus. p. §.
fi. **A.** Et adde q̄ clericus sine licentia
trāsiens seu in bñficio nō residecs pro-
ut teneat. debet ip̄o bñficio p̄uati si ad-
monit⁹ se nō correxerit. extra d. cle. nō
resi. c. relatiū. 7 nō. in dicta. q. i. scdm
dōsti. Quod ē intelligendu excepto
casu de quo s. p̄cime. videlz qn̄ trāsit
7 capit alia ecclia causa cupiditatis.
in quo non videt necia ad monitio ut
preactū est. **B.**

Quō trāseundū sit de vna ecclia ad
alia: **R.** fm Ray. Si est ep̄s nō potest
transire sine exp̄essa licentia pape. 7.
q. i. mutatiōes. siue sit cōsecratus siue

electus 7 cōfirmatus. eē de trāsla. in f
corporalia. **Si** dō sit inferior 7 transit
ad alia ecclia eiusdē ep̄atus. sic suffi-
cit tacitus cōsensus ep̄i. ar. 33. q. 5. qui
vxoze. **Si** dō ip̄e subest inferiori plato
7 trāsit ad ecclia nō subditā illi. tunc
cōsensus exp̄ssus req̄rendus est. ar. 58.
dis. c. 2. 7. 9. q. 3. cōquestus. **Cū** autē
transit ad eccliam alterius ep̄atus ne-
cessarius ē exp̄ssus cōsensus ep̄i. 7 etia
alteri⁹ si habet aliū supra se p̄ter ep̄m.
7i. dis. per totū. 85. dis. florentinum.
7. q. i. episcopus de loco. extra d. tenu.
admonet. **A.** h. c. non v̄t ibi haberi.
Et idem qd̄ in h. §. nō. in sū. eo. ti. q.
z. vbi etiā p̄ q̄ id qd̄ segr̄ fuit dictū
glo. Ray. **B.** Doct̄e tñ de cōsuetudine
licentia non petitur. **Porro** de trāstu
vnius religionis ad alia habes s. reli-
gio 5. p̄ totū. **Nō** q̄ trāsit de vna ec-
clesia ad alia. de mtozi ad maiorē trā-
sire debet. 93. dis. legimus. eē d. trāsla.
c. p̄. **Et** tūc aliquis platus dicit trāsla-
tus cū est confirmatus 7 obtinuit cor-
poralē possessionē. 2i. q. z. si quis iam
translatus. 7 ibi hoc not̄ glo. **B.** **Et**
tunc nihil debet habere cōe cum pozi
ecclia. ut ibi t̄icit. **Secus** si nō habet
corporalē possessionē. 93. dis. si qui ep̄i
Et de hoc etiā eē de elec. cū in cūctis.

Treuga. Qui tēpore
treuge bo-
na sua per mare siue per terrā
auferūt sarracenis. rapinam cōmittūt
7 ad restitutionem tenent. 7 possunt
puniri a p̄ncipe cuius treugā frangūt
quia fides etiā hosti seruanda est. 23.
q. i. noli. 22. q. 4. Innocēs.

Tutela. Triplex ē tu-
tela. s. testa-
mentaria. ut qn̄ pater oar tuto-
rem filio in testamēto. Item legitima

ut que defert a lege. ut cū nullus ē tu-
tor per testamentū tunc qui pmo loco
debet succedere huic ab intestato teneat
suscipere tutelā huiusmodi. **I**tem datur
ut quādo nullo tutore dato ī testamē-
to. nel nō extātibz cōsanguineis ad tu-
telam idoneis iudex ex officio suo dat
tutorem. **E**t durat tutela vsq; ad comple-
tū. i. q. an. pupilli. 7 inde incipit cura
que durat vsq; ad. 25. annū. **A**. **D**i-
ctā differentia tutelaz ponit etiā ī sū.
lib. 2. ti. 8. q. 2. fm glo. Ray. **E**t hęc
materia late tractat in Insti. de tute.
per totum cū multis sequētibz ti. vsq;
in finē pmi libri. **B**

Utrū clericus teneant suscipere aliquaz
tutelā. **R**. scdm Jo. dis. 86. c. fi. **N**ul-
lam cogunt recipere legitimam tamen
possunt recipere si volunt. ut ī dicto. c. fi.
Et est hoc privilegium clericorū q; licet
possint succedere alicui ab intestato.
nō tamen tenent recipere tutelā. h; in
laicis aliud obtineat. **C**. de legit. tuto.
Auten. sicut hereditas. **A**. **P**redicta
nō. glo. in dicto. c. fi. **N**otant etiam
in sū. in dicta. q. 2. fm glo. Ray. **G**lo.
etiā in dco. c. fi. dicit q; clerici non pos-
sunt testamētariā nec daturā recipere
per. c. Cyprianus. 21. q. 3. quod bene
facit. **B**

Utrū epūs uel monachus possit re-
cipere tutelā. **R**. scdm Jo. ubi s. **E**pūs
uel monachus etiā volēs nō potest re-
cipere tutelā legitimam. ut in **A**uten. de
sanc. epūs. §. deo aut amabiles. **U**el die
q; illi autē tice derogat illud decretū
dis. 86. puenit. ita q; si velint possint
recipere legitimā. s; nō daturā ul' te-
stamentariā. **S**ed ad tutelā cōm mi-
serabiliū psonarū omnes clerici ul' mo-
nachi tenent. ut in dicto. c. puenit. 7.
88. dis. c. p. 7. c. epūs gubernationem

A. **I**bi dicit. **E**pūs gubernationē pu-
pilloz 7 viduaz ac p. reginoz nō p se
ipm sed per archip̄l byterū aut archi-
epyaconū agat. **E**t h; tex. facit q; epūs
nō potest administrare tutelā etiā legi-
timā per seipm. **E**t ita potest intelligi
dictus. §. deo aut. **P**er alios aut sic. **E**t
ita intelligat. c. puenit. ubi etiam glo.
nōt que 7 in isto. §. habent. **N**otant
etiam in dicta. q. 2. fm Ray. **E**t addit
glo. eius q; monachi seu alij religiosi
possunt recipere tutelā miserabiliū per-
sonaz 7 etiā legitimā de consensu tñ
platoz suoz. 7 nō al. iz. q. i. dicit. **B**

Utrū epūs possit recipere elemosinā p. §. vlt. 7
7 s. restitutio p. §. an̄st. **A**. 7 ibi de h
lati^o in additione. **B**

Utrū epūs possit recipere vanā
gloria. **R**. require sup gloria vana.
Item de vestibz. i. estis. **A**
7 latius s. datus. ī additione. **B**

Utrū epūs possit recipere
aliquā. **R**. dicit ille q
pū ab aliq. ut s. feudū.

Utrū epūs possit recipere
relatio virgi-
nuz vide. i. virginum conse-
cratio. §. pmo.

Utrū epūs possit recipere
venatio. **R**. utruq; sit li-
cita. **R**. fm
Dosti. **V**enatio si fiat tpe quo
debet homines esse in ecclesia 7 orate ē
oibz interdā. 86. dis. §. an putat. d. ose.
dis. 3. irreligiosa 7 dis. 5. ieiuniū. **E**t itel
lige nisi eēt nccitas. ut si fames vigerz
ul' bestie vastaret hoīes uel segetes. **C**.
dis. 1. 3. **A**. **I**de ī sū. li. 3. ti. 29. q. 12.
scdm Dosti. **B**. **A**lijs aut diebz licita
est laicis. **A**. s. p. carnibz 7 pellibus